

§ 67/20 Motionssvar - Inkludera färgblindhet i dagens glasögonbidrag för barn och unga

Diarienummer: LS-LED18-2995

Behandlat av	Mötesdatum	Ärendenr
1 Regionstyrelsen	2020-03-03	§ 22/20
2 Regionfullmäktige	2020-03-24	§ 35/20
3 Regionfullmäktige	2020-04-21	§ 67/20

Regionfullmäktiges beslut

Ärendet bordläggs. Ärendet kommer att behandlas vid sammanträdet den 2 juni 2020.

Yrkande

Anton Berglund (SD) yrkar att ärendet bordläggs.

Proposition

Ordförande Tomas Borin (VfP) ställer yrkande om bordläggning under proposition och finner att det bifalls.

Ärendet

Vid regionfullmäktiges sammanträde den 11 juni 2019 återremitterades motionssvaret till regionstyrelsen i syfte att genomföra en fördjupad beredning av frågan och få den kompletterad med ytterligare fakta och analys, en barnkonsekvensanalys däribland bedömning av förekomst av färgblindhet, tillgängliga hjälpmedel och kostnadsberäkningar för olika nivåer av subvention.

Nedan har det ursprungliga motionssvaret kompletterats med ytterligare bakgrundsinformation om förekomst av färgblindhet samt med två förtydligande avslutande stycken.

Björn Karlsson (SD) lämnade en motion till fullmäktige den 23 oktober 2018 som handlar om ekonomiskt bidrag till barn och unga som behöver glasögon för sin synnedsättning. Motionären lyfter fram att färgblindhet innebär särskilda nackdelar i barndomen. Det påverkar självuppfattningen och hindrar till exempel vid teckning i förskolan och vid genomförande av skoluppgifter. Motionären föreslår att regionfullmäktige ger berörd instans i uppdrag att se över de regler för glasögonbidrag som finns idag så att även färgblindhet inkluderas i bidraget.

Glasögonbidraget har sin grund i lagen (2016:35) om bidrag för glasögon till vissa barn och unga som gäller för åldrarna 8–19 år, som Region Sörmland kompletterar med ett eget bidrag för åldrarna 0–7 år. Bidragsbeloppet är 800 kr med möjlighet att erhålla 1200 kr vid svårare synnedsättning. Specifika bidragsregler finns för de med särskilt svåra synnedsättningar och de mest synsvaga/synskadade omfattas inom synmottagningens uppdrag och betalar inga avgifter.

Det är generna som avgör en persons färgseende. Genen för färgseendet finns i X-kromosomen och hos 7 % av dessa finns anlag för färgblindhet. Eftersom pojkar har en X-kromosom är 7 % av pojkarna färgblinda, medan flickor, som har två X-kromosomer, är färgblinda endast om anlaget finns i båda X-kromosomer vilket är fallet hos 0,5 % av flickorna.

Vanliga synfel såsom närsynthet och översynthet/långsynthet orsakas av att ögats lins bryter ljuset fel så att man ser suddigt på långt respektive nära håll, men det kan korrigeras genom att glasögonlinsen bryter ljuset så att det blir en bra synskärpa. Färgblindhet beror istället på näthinnans synceller som fångar upp ljuset så att man kan se. Det finns två sorters synceller, stavar och tappar. Stavarna är mest ljuskänsliga och används vid seende i mörker, men de kan inte skilja mellan olika färger. Tapparna är färgkänsliga och används när belysningen är bra. Det finns tre olika sorters tappar och de är mest känsliga för blått, grönt och rött. Rödgrön färgblindhet, som är den vanligaste formen, beror på att den typ av tapp som registrerar antingen grönt eller rött saknas eller inte fungerar som den ska, vilket leder till en svårighet med att se skillnad på rött och grönt.

Dessa skillnader i orsaker innebär att glasögon som ska korrigera färgblindhet måste fungera på ett annat sätt än glasögon som ska korrigera synfel såsom närsynthet. Det pågår arbeten med att utveckla glasögon som gör det lättare för färgblinda att se skillnad på färger, men det finns ingen brett tillgänglig produkt. Vid förfrågan i optikerkedjornas butiker ges antingen beskedet att de inte känner till sådana glasögon eller att de inte säljer dem eftersom forskning fortfarande pågår. Professionen inom ögonkliniken och synmottagningen använder sig inte heller av sådana glasögon och ifrågasätter starkt evidensen och funktionen.

För att förtydliga huvudargumentet för förslaget att avslå motionen i ovanstående ursprungliga motionssvar så innebär ”det finns ingen brett tillgänglig produkt” att det inte finns lämpliga tillgängliga hjälpmedel varken hos optikerkedjorna eller inom hälso- och sjukvården. Forskning pågår och evidens och funktion ifrågasätts. Den ledande produktutvecklaren EnChroma, ett amerikanskt företag grundat 2010 vars glasögon det har rapporterats om i svenska massmedier, har förutom en internetbutik sina närmaste auktoriserade återförsäljare i Danmark. Detta innebär att det råder begränsad tillgänglighet i Sverige. En oberoende utvärdering av EnChromas glasögon med titeln *Do EnChroma glasses improve color vision for colorblind subjects?*, vars resultat publicerats i den vetenskapliga tidskriften *Opt Express* den 29 oktober 2018, visar att ”glasögonen introducerar en variation i den

upplevda färgen, men varken förbättrar resultaten i diagnostiken eller låter observatörer med bristfälligt färgseende ha ett mer normalt färgseende.”.

Att det inte finns lämpliga tillgängliga hjälpmedel innebär att det i dagsläget inte är lämpligt att inkludera färgblindhet i dagens glasögonbidrag för barn och unga. Det är därmed inte heller motiverat att genomföra kostnadsberäkningar för olika nivåer av subvention. Mot bakgrund av detta föreslås att motionen avslås.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag regionfullmäktige 2020-03-24, § 35/20
Protokollsutdrag regionstyrelsen 2020-03-03 § 22/20
Motionssvar 2019-11-26
Protokollsutdrag regionfullmäktige 2019-06-11, § 124/19
Protokollsutdrag regionstyrelsen 2019-05-21, § 122/19
Motionssvar 2019-04-26
Motionen

Beslutet expedieras till

Motionären
Akten